Napoleon pražského učení. Josef Ladislav Jandera (1776-1857)

Korespondence

In: Jindřich Bečvář (author); Martina Bečvářová (author); Jan Pišna (other): Napoleon pražského učení. Josef Ladislav Jandera (1776-1857). (Czech). Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2026. pp. 455–462.

Persistent URL: http://dml.cz/dmlcz/405532

Terms of use:

© Jindřich Bečvář

© Martina Bečvářová

© Jan Pišna

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* http://dml.cz

Korespondence

Josef Ladislav Jandera vedl rozsáhlou korespondenci se spolubratry, členy jiných řádů, faráři, univerzitními kolegy a středoškolskými profesory, úředníky a správci panství, buditeli, vlastenci, filozofy, spisovateli a bývalými žáky.

Většina dochované korespondence má převážně osobní a pracovní charakter, jen v ojedinělých případech se objevují dopisy s matematickou problematikou (viz např. Bolzano, Jenko, Matzka). V dopisech nalezneme informace o různých Janderových aktivitách (zejména o výuce, o práci na historii Hořic a Hořicka), dále gratulace k různým oslavám a výročím, ale též žádosti o pomoc s obstaráním knih, se zajištěním ubytování, stravování, kondic či dobře placeného místa, žádosti o intervenci či shovívavost při zkouškách, prosby o péči o děti poslané do sirotčince, na gymnaziální či univerzitní studia, se vstupem do řádů apod., žádosti o protekci při konkurzech a udělení stipendií, o podporu při jednání s úřady (vydání knih a učebních pomůcek, cenzurní řízení, zřizování školních knihoven), o finance či rady v oblasti investování úspor aj. Dopisy rovněž obsahují poděkování za nejrůznější pomoc, podporu a péči během studia.

Dochovala se též korespondence s matkou, bratry, sestrou, synovcem, neteří a strýcem. Z ní je patrná soudržnost rodiny, Janderova podpora matky, bratra, synovců i neteří. Poskytují stručné informace o Janderově životě, o životě jeho sourozenců, o Janderových problémech, přáních a názorech na rozmanité rodinné záležitosti a osoby.

Většinou je dochováno jen několik málo dopisů s danou osobou. Výjimku tvoří rozsáhlejší soubory dopisů Janderových blízkých přátel (např. Bauček, Hanl, Prchal, Schmadl, Velich, Wolf) a korespondence s rodinou.

Z patrně rozsáhlé a bohaté Janderovy korespondence se do dnešních dnů dochovala zřejmě pouze malá část. Po Janderově smrti byla korespondence probrána a následně uložena v knihovně kláštera na Strahově. Část korespondence se souhlasem strahovského opata Jeronýma Josefa Zeidlera se dostala do soukromých rukou (rodina, přátelé, žáci). Nepatrnou část Janderovy korespondence získalo muzeum v Hořicích (dary patriotů), rozsáhlejší část zakoupil Literární archiv Památníku národního písemnictví v Praze.

Dopisy, které Jandera obdržel od svých přátel, kolegů a žáků, resp. několik málo dopisů, které zaslal svým příbuzným a přátelům, jsou uchovány v přehledně a dobře zpracovaných fondech *Ladislav Josef Jandera* v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze (viz [Kř2]) a *Strahovský klášter* (karton č. 1241) v Národním archivu České republiky. Nevelká část dopisů je též ve fondu *Pozůstalost Josefa Ladislava Jandery* ve Sbírkách městského muzea a galerie Hořice, do současné doby však tato část nebyla přehledně zpracována.

Několik dopisů je i v Janderově pozůstalosti v knihovně premonstrátského kláštera na Strahově. Jsou vevázány do konvolutů Janderových rukopisů.

Z dochovaných dopisů je patrný Janderův zájem o veřejné dění, výuku, přírodní vědy, historii a rodné město. Je zřejmé, že v mládí rád cestoval po Čechách a stýkal se s přáteli z řad pedagogů a duchovních.

⋆ ⋆ ⋆

V následujících tabulkách jsou informace o 460 dopisech, které byly adresovány Josefu Ladislavu Janderovi, a o 29 dopisech, které během života napsal, tedy celkem o 487 dopisech, které se podařilo dohledat. Do tabulek nebyly zařazeny dopisy čistě úřední povahy (např. jmenovací dekrety spojené s ustanovením na místo řádného profesora, s udělením vyznamenání, cen a čestného měšťanství, s penzionováním, dále též dopisy doprovázející gratulační diplomy či diplomy členství spolků).

Korespondence je v tabulkách řazena abecedně podle jména odesilatele, resp. adresáta. Jména odesilatelů a adresátů jsou uvedena tak, jak byla zapsána v inventářích jednotlivých fondů v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze a v Národním archivu České republiky v Praze. Byla však prověřena a doplněna, pokud byly v inventářích zapsány jen iniciály křestních jmen, resp. neúplná jména. V několika případech se křestní jméno doplnit nepodařilo, někdy se nezdařilo zjistit ani iniciály křestního jména. V několika případech se nepodařilo určit ani jméno odesilatele, neboť podpis je nečitelný či poškozený a z kontextu nebylo možno jméno pisatele stanovit.

U každého jména je v tabulce uveden počet dopisů (P), jazyk (J), období korespondence (pokud je uvedeno, resp. zkratka b.d., která značí, že dopis je *bez data* nebo je datum nejasné). Jako místo uložení (MU) je uvedena některá ze zkratek archivních fondů.

Korespondence, kterou Josef Ladislav Jandera obdržel, je psána německy, česky a latinsky (N – 444 dopisů, Č – 10 dopisů, L – 6 dopisů). Převažují německy psané dopisy, neboť veškerá úřední korespondence byla vedena výhradně německy a i česká šlechta dávala přednost německy vedené korespondenci, byť podporovala české vzdělávací a kulturní aktivity. Obdobně tomu bylo u duchovenstva. Rovněž čeští vlastenci si mezi sebou často psali německy – většinou byli vychováni v německých či latinských školách a nečinilo jim problém vést korespondenci česky i německy, český jazyk se mnohdy teprve učili a necítili se v něm jistí.

Dopisy, které Jandera napsal a které se dochovaly, jsou psány německy i česky (N – 18 dopisů, Č – 10 dopisů). Poznamenejme, že Jandera psal výhradně česky pouze své mamince a své sestře, s ostatními rodinnými příslušníky a přáteli si psal patrně německy. Česky psané dopisy psal Jandera latinkou, německy psané dopisy pak novogotickou kurzívou (kurrentem).[1] Janderovo písmo bylo drobné, ale poměrně úpravné a dobře čitelné.

[1] Novogotická kurzíva převažuje, neboť byla tehdy oblíbenější a užívanější.

V žádném případě nelze tvrdit, že následující tabulky obsahují úplný seznam existující Janderovy korespondence. V archivech v Praze, Jičíně a Hořicích byly pečlivě prověřeny fondy Josefa Ladislava Jandery, fondy jeho kolegů i přátel, namátkově byly propátrány fondy některých Janderových současníků a odborných spolků. Existují však dosud nezpracované fondy, které veřejnosti nejsou přístupné, a archivy, které nemají zpracovanou databázi dopisů.

Jandera adresátem

Odesilatel	P	J	Období	MU
Appel Ildefens	1	N	1842	NA ČR
Astmann (Ustmann) Jan Kryštof	1	N	1821	Hořice
Bauček (Bouček, Boušek) Kašpar Jan	14	N	1820–1823	LA PNP
Bauček (Bouček, Boušek) Kašpar Jan	8	N	1819–1822	Hořice
Bauer Karel	1	N	1821	NA ČR
Bayer	1	N	1842	KSa
Beck Jan	1	N	b.d.	NA ČR
Beer Jakub	3	N	1828–1832	LA PNP
Benda	5	N	1811–1821	LA PNP
Bělohlavský	4	N	1829–1840	LA PNP
Bileyová Anna	1	N	1829	NA ČR
Bischitzky (Bišický) Antonín	1	L	1822	NA ČR
Bolzano Bernard	1	N	1827	LA PNP
Breitenfelder Josef	2	N	1822	NA ČR
Čeněk z Wartenberka Josef	7	N	1822–1824	LA PNP
Černý Jan	4	N	1823	NA ČR
Černý Jan	2	N	1823, 1824	Hořice
Černý Josef	3	N	1823–1824	NA ČR
Denich (?) Nepomuk Antonín	1	N	1821	Hořice
Denkstein Josef	1	N	1827	NA ČR
Diaubalik (Ďoubalík) Josef	1	L	b.d.	NA ČR
Dittrich František	1	N	1822	NA ČR
Dobrý Václav	1	N	1840	NA ČR
Doppler Christian	1	N	1838	NA ČR
Feuch Jan	1	N	1828	NA ČR
Filzbauer Tadeáš	1	N	1821	LA PNP
Fraunderka Michael	1	N	b.d.	NA ČR
Gabriel František	1	N	1821	NA ČR
Gerstner František Antonín	1	N	1833	NA ČR
Gily Bruno	1	N	1822	NA ČR

Odesilatel	P	J	Období	MU
Gintl Jan	1	N	1839	NA ČR
Görgel	1	N	1842	LA PNP
Grohmann	1	N	1842	KSa
Günther Leopold	1	N	1821	NA ČR
Habermann	1	N	1839	NA ČR
Hadwich Antonín	2	N	1843, 1844	NA ČR
Hainzmann	1	N	1826	LA PNP
Halbhuber Anton	1	N	1839	LA PNP
Hanka Václav	1	Č	b.d.	LA PNP
Hanl Alois	94	N	1814–1845	LA PNP
Haubner Jan	2	N	1821–1822	LA PNP
Hauser František Vincenc	1	N	1826	NA ČR
Herold Václav	3	N	1828–1840	LA PNP
Holletz	1	N	1851	NA ČR
Horký Josef Edmund	5	N	1821–1832	LA PNP
Hormayr Josef	2	N	1831–1832	LA PNP
Hruschka (Hruška) Justin	1	N	1814	Hořice
Jahnel Štěpán	1	N	1826	LA PNP
Janda J.	1	N	1828	Hořice
Jandera Jan, bratr	1	N	1829	Hořice
Jandera Josef, synovec	7	N	1845–1856	Hořice
Jandera Josef, synovec	2	N	1856, 1857	NA ČR
Janderová Ladislava, neteř	1	Č	b.d.	LA PNP
Janderová Markéta, matka	2	Č	1827	Hořice
Jenko Josef	1	N	1846	LA PNP
Jenko Josef	1	N	1846	NA ČR
Kalina z Jäthensteina Matyáš	1	N	1829	NA ČR
Kašpar Matyáš (Matěj)	2	N	1839	LA PNP
Kerrn Josef	1	N	1821	LA PNP
Kletzan Karel	1	N	1821	NA ČR
Kluckhenn Athanáš	5	N	1821–1827	LA PNP
Kluckhenn Milo	1	N	1842	LA PNP
Kollauf Josef	1	N	1842	NA ČR
Koller August	1	N	1821	NA ČR
Kondratický Jan	1	N	1828	LA PNP
Kotalík František	1	N	b.d.	LA PNP
Krupary František	1	N	1809	LA PNP
Krušina Václav	1	Č	1821	NA ČR
Kříž Isfried	3	N	1821–1826	LA PNP
Kučera Jan Josef, strýc	1	N	1829	LA PNP
Kučera Vojtěch	2	N	1821	NA ČR
Lange	1	N	1814	NA ČR
Leeb Josef Petr	1	N	1823	NA ČR

Odesilatel	P	J	Období	MU
Likawetz (Likavec) Josef	1	N	1821	LA PNP
Liška Antonín	2	N	1826	LA PNP
Lukavský Kašpar	2	N	1821, 1822	NA ČR
Lysander z Ehrenfeldu Kajetán	1	N	1827	NA ČR
Majer František	1	N	1821	LA PNP
Margold Václav	1	N	1840	NA ČR
Matzka Wilhelm	2	N	1839–1840	LA PNP
Mayer Josef	1	N	1836	NA ČR
Mayer Krištof	5	N	1820–1828	LA PNP
Meinert Augustin	1	N	1821	LA PNP
Meinert Josef Jiří	1	N	b.d.	LA PNP
Menzel Jan Daniel	1	N	1822	LA PNP
Midlil Antonín Alexander	1	N	1826	NA ČR
de Mildenstein Eduard	1	L	b.d.	LA PNP
Moth František Xaver	1	N	1838	NA ČR
Müller Antonín	2	N	1842	NA ČR
Nešpor Jan	1	N	1821	Hořice
Nešpor Jan	3	Č	1821–1822	LA PNP
Nešpor Josef	1	Č	1814	LA PNP
Neumann Jan Josef	1	N	1821	LA PNP
von Neukirchen	1	N	1822	Hořice
neznámý	1	N	1820	Hořice
Němeček František Xaver	2	N	1820–1822	LA PNP
Nigrin	1	N	b.d.	NA ČR
Odkolek Josef	1	N	1842	NA ČR
Patzak	2	N	b.d.	NA ČR
Paul Josef	1	N	1820	LA PNP
Pečenka Josef	1	N	1830	Hořice
Pešina z Čechorodu Václav Michael	1	Č	1855	Hořice
Pfeifer Benedikt Jan	2	N	b.d.	LA PNP
Postl Karel	1	N	1822	LA PNP
Pöllner František	2	N	1821, 1822	NA ČR
Prchal Josef Matyáš	37	N	1814–1842	LA PNP
Rader (Radek) Vincenc Julian	1	N	1821	Hořice
Richter František	1	N	b.d.	NA ČR
Rokyta Jan	1	N	1823	NA ČR
Roreitner Jan Karel	4	N	1821–1822	LA PNP
Rössler Matěj	3	N	1821–1828	NA ČR
Rössler Matěj	2	N	1822, 1828	Hořice
Roztočil Leopold František	1	N	1814	LA PNP
Sawrthal František	1	N	1832	NA ČR

Odesilatel	P	J	Období	MU
Sedláček Antonín	1	N	1814	NA ČR
Schmadl Emanuel	14	N	1821–1823	LA PNP
Schmidt Karel	1	N	1822	LA PNP
Schneider Karel	1	N	1809	LA PNP
Schöfl	1	N	1824	LA PNP
Schreinberger Antonín	1	N	1808	NA ČR
Schubert Antonín	1	L	1822	LA PNP
Schwenda (Švenda) František de Paula	1	L	1814	LA PNP
Sidon Jan	1	N	1847	LA PNP
Sieber Karl Vavřinec	1	N	1839	NA ČR
Skalitzky (Skalický) Karel	1	N	1822	NA ČR
Söllner Antonín	1	N	1827	LA PNP
Stoppani Jan	1	L	b.d.	LA PNP
Stránský Antonín	1	N	1840	LA PNP
Streinz Václav Maternus	1	N	1840	LA PNP
Strniště Gerlach	1	N	b.d.	LA PNP
Tausch Ferdinand	1	N	1820	LA PNP
Till Antonín	1	N	1822	LA PNP
Tippmann František Vilém	2	N	1842	LA PNP
Titze František Mikuláš	1	N	1832	LA PNP
Vacek František Alois	2	N	1822, 1842	LA PNP
Velich Alois	14	N	1814–1851	LA PNP
Velich Alois	16	N	1811–1846	Hořice
Venuto Jan	1	N	1819	LA PNP
Voglová Alžběta	7	N	1822–1845	NA ČR
Walter Karel	1	N	1839	NA ČR
Wernhardt Václav	1	N	1842	NA ČR
Wolf Alexander	46	N	1820–1829	LA PNP
Zahradník Václav	2	N	1822, 1828	LA PNP
Zeidler Jeroným	2	N	1841, 1849	LA PNP
Zeidler Jeroným	1	N	1843	Hořice
Zeithammer Řehoř	1	N	1842	LA PNP
Zvěřina	1	N	1814	NA ČR
Živnůstka František	1	N	1839	NA ČR

⋆ ⋆ ⋆

Jandera odesilatelem

Adresát	P	J	Období	MU
Hormayr Josef	1	N	1832	LA PNP
Jandera Jan, bratr	1	N	1826	Hořice
Jandera Josef, synovec	4	N	1851–1856	Hořice
Jandera Václav, bratr	8	N	1833–1850	Hořice
Janderová Markéta, matka	4	Č	1826	Hořice
Magistrát Hořic	1	N	1855	Hořice
neznámý	1	N	1856	Hořice
Spaun	1	N	1831	LA PNP
Stašková Anna, sestra	6	Č	1826–1853	LA PNP
Woprschalek (Vopršálek)	1	N	1826	Hořice

⋆ ⋆ ⋆

Cizí korespondence

Odesilatel	P	J	Období	MU
Kučera Jan Josef Staškové Anně	2	Č	1832, 1834	LA PNP

⋆ ⋆ ⋆

Zkratky fondů

- LA PNP – Literární archiv Památníku národního písemnictví v Praze, fond *Ladislav Josef Jandera*.
- NA ČR – Národní archiv České republiky v Praze, fond *Premonstráti – klášter Strahov*, karton č. 1241.
- Hořice – Sbírka městského muzea a galerie Hořice, fond *Pozůstalost Josefa Ladislava Jandery*.
- KSa – Strahovská knihovna, Královská kanonie premonstrátů na Strahově, konvolut *Lamberts Theorie der Parallelen* (sgn. DH V 48).